

Сьогодні

Урок
№83

Повні й короткі форми прикметників

Мета: познайомити із повними та короткими формами прикметників, учити визначати відмінок повних прикметників, знаходити прикметники в реченні, визначати стягнену та нестягнену форму повних прикметників; розуміти роль прикметників у досягненні точності й виразності мовлення; розвивати навички доречного вживання прикметників у власному мовленні; вчити розв'язувати тестові завдання на відповідність; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

Очікувані результати: учень/учениця розрізняє повні та короткі прикметники, визначає відмінок прикметника; знаходить прикметники в реченні; визначає стягнену та нестягнену форму повних прикметників; розуміє роль прикметників у досягненні точності й виразності мовлення; доречно вживає прикметники в діалогічному мовленні.

**Всі сідайте тихо, діти,
Домовляймося не шуміти,
На уроці не дрімати,
А старанно працювати.**

Жито
Зозуля
Чумак

- Які прикметники відносять до якісних?
- Що таке художній стиль?
- Які є форми прикметників?
- У текстах яких стилів використовують повні і короткі форми прикметників?

**Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.**

Випишіть із речень прикметники, визначте відмінки, виділіть і позначте закінчення. Висловіть припущення, за якою ознакою прикметники поділяють на повні і короткі форми

1. Зеленеє жито, зелене, хорошії гості у мене. Зеленеє жито ще й овес, тут зібрався рід наш увесь.
2. То чорна хмара наступає, то дрібен дощик накрапає.
3. Нічка розсипала зіроньки яснії.
4. Прощай, дівчинонько, серце коханеє, прощайте кучері, личко рум'янеє.
5. Ой зійди, зійди, ясен місяцю (Нар. творчість).
6. За синеє небо, за жовте колосся боротися треба, щоб краще жилося (Ф. Тишко).
7. Зоре моя вечірняя, зійди над горою (7і. Шевченко).

Зеленеє

Зелене

Хороші

Чорна

Дрібен

Ясні

Коханеє

Рум'янеє

Ясен

Синєє

Жовте

Вечірня

Зеленеє – Н.в.

Зелене – Н.в.

Хороші – Н.в.

Чорна – Н.в.

Дрібен – Н.в.

Ясні – Зн.в.

Коханеє – Н.в.

Рум'янеє – Н.в.

Ясен – Н.в.

Синєє – Зн.в.

Жовте – Зн.в.

Вечірня – Н.в.

ПОВНІ Й КОРОТКІ ФОРМИ ПРИКМЕТНИКІВ

В українській мові якісні прикметники мають повні та короткі форми. За всіма відмінками змінюються лише повні форми.

Коротку та повну нестягнену форми використовують лише в художньому (здебільшого в поезії) та розмовному стилях мовлення.

Прикметники повної стягненої форми змінюються за родами, числами та відмінками: *ясний, ясна, ясне, ясні, ясної, ясных; дрібна, дрібний, дрібне, дрібні, дрібну, дрібним.*

Прикметники повної нестягненої форми властиві лише жіночому й середньому родам у формі називного і знахідного відмінків однини і множини: *ясное, яснее, яснії; дрібная, дрібнее.*

Коротка форма прикметника також обмежена: її виявляємо лише в називному і знахідному відмінках чоловічого роду. Наприклад: *ясен, дрібен.*

Визначте короткі й повні форми прикметників. У повних прикметників визначте стягнену й нестягнену форми. Доберіть спільнокореневі слова до виділеного. Яке фонетичне явище відбувається?

1. Без вірного друга великая туга.
2. Молодії *чумаченьки*, верніться додому.
3. Пливе човен води повен.
4. А в мого коня золотая грива, золотая грива, срібнії копита.
5. Ой не чорная хмара налітала, Не буйнії вітри війнули... (Нар. творчість).
6. Там яснії зорі і тихії квіти єднаються в дивній розмові (Леся Українка).

Великая – повна нестягнена форма.

Молодії – повна нестягнена форма.

Повен – коротка форма.

Золотая – повна нестягнена форма.

Срібнії – повна нестягнена форма.

Чорная – повна нестягнена форма.

Буйнії – повна нестягнена форма.

Яснії – повна нестягнена форма.

Тихії – повна нестягнена форма.

Чумаченьки – чумак, чумакувати.

1. Гей, брати! В кого серце (чистеє, чисте), руки (сильнії, сильні), думка (чесная, чесна), — прокидайтеся! Сійте в головах думи (вольнії, вільні)... Сійте! (І. Франко).
2. (Чисте, чистеє) довкілля — запорука здоров'я людини.
3. В Україні тривають військові навчання «(Чисте, чистеє) небо-2022», у ході яких Україна спільно з іншими країнами відпрацьовує різнопланові повітряні маневри.
4. (Сильні, сильнії) дієслова (die starken Verben) — найскладніші дієслова в німецькій мові.
5. 12 серпня велозаїздом «(Вільні, вільнії) люди» в Мукачеві відзначають День молоді (3 інтернету).

1. Гей, брати! В кого серце **чистеє**, руки **сильнії**, думка **чесная**, — прокидайтеся! Сійте в головах думи **вольнії**... Сійте! (І. Франко). 2. **Чисте** довкілля — запорука здоров'я людини. 3. В Україні тривають військові навчання «**Чисте** небо-2022», у ході яких Україна спільно з іншими країнами відпрацьовує різнопланові повітряні маневри. 4. **Сильні** дієслова (die starken Verben) — найскладніші дієслова в німецькій мові. 5. 12 серпня велозаїздом «**Вільні** люди» в Мукачеві відзначать День молоді (3 інтернету).

Зразок. Славний — славен, славная, славнее, славнії.

Дрібний, повний, срібний.

Дрібний — дрібен, дрібная, дрібнее, дрібнії.

Повний — повен, повная, повнее, повнії.

Срібний — срібен, срібная, срібнее, срібнії.

**Форма
прикметника**

- 1 коротка форма
- 2 повна стягнена
- 3 повна нестягнена

Прикметники

- А гарна, червона, зелена
- Б синії, веселії, повнії
- В славен, розумні, рожевая
- Г срібен, чесен, ясен

1. Г; 2. А; 3. Б.

- *Який вид роботи вам найбільше сподобався?*
- *Що нового ви дізналися сьогодні на уроці?*
- *Де можна використати здобуті знання?*

**Підручник, с. 130, впр. 311
(I, II, III на вибір).**

